

Sygn. akt V ACa 712/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 września 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Teresa Karczyńska - Szumilas
Sędziowie:	SA Anna Daniszewska SO del. Artur Fornal (spr.)
Protokolant:	stażysta Anna Lubawska

po rozpoznaniu w dniu 20 września 2018 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa W. K.

przeciwko Skarbowi Państwa - Sądowi Rejonowemu w B.

o ochronę dóbr osobistych i zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w B.

z dnia 24 maja 2017 r., sygn. akt I C 655/16

I. oddala apelację;

II. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 4.050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

III. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w B. na rzecz adwokata T. D. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych powiększoną o należną stawkę podatku od towarów i usług tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSO del. Artur Fornal SSA Teresa Karczyńska-Szumilas SSA Anna Daniszewska

Na oryginale właściwe podpisy.

o.a.Sygn. akt V ACa 712/17

I.Uzasadnienie

Powód W. K. w pozwie skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu w B. domagał się zasądzenia od pozwanego kwoty 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę jaka miała mu zostać wyrządzona wskutek przewlekłości postępowania toczącego się na jego wniosek przed Sądem Rejonowym w B. (...)

Zdaniem powoda na skutek nazbyt długiego okresu oczekiwania na rozstrzygnięcie tego postępowania, dotyczącego wydania mu przedmiotów (...) z depozytu sądowego żył on w stałym stresie, w wyniku którego doznał kilku (...) i w konsekwencji uszczerbku na zdrowiu.

W odpowiedzi na pozew pozwany domagał się oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia od powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwany podniósł, że wniesiona przez powoda skarga na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (...) została oddalona przez właściwy sąd. Wskazał, iż w podejmowanych w tej sprawie czynnościach nie można dopatrywać się bezprawności, nie może być także mowy o naruszeniu jakiegokolwiek dobra osobistego powoda.

W piśmie z dnia 22 maja 2017 r., powód dodatkowo podniósł, iż podstawą faktyczną jego żądań jest naruszenie przez pozwanego dobra osobistego powoda w postaci prawa do pamięci po jego zmarłej żonie i kultu jej osoby. W jego ocenie długie oczekiwanie na zwrot przedmiotów z depozytu sądowego uniemożliwiło powodowi należyte uczczenie pamięci jego żony m.in. poprzez sfinansowanie dla niej nagrobka oraz ostateczne „rozliczenie” się psychiczne z jej śmiercią poprzez wejście w posiadanie biżuterii, którą wspólnie nabyli. Powód podkreślił, że stres wywołany długotrwałym oczekiwaniem na zakończenie powyższej sprawy stał się źródłem jego cierpienia oraz przyczyną pogorszenia się stanu jego zdrowia, co doprowadziło do (...) i trwałego uszczerbku na zdrowiu - m.in. (...).

Wyrokiem z dnia 24 maja 2017 r. Sąd Okręgowy w B.:

1. oddalił powództwo;
2. zasądził od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
3. nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w B. na rzecz radcy prawnego T. D. kwotę 6.807,60 zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej powodowi z urzędu.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach:

Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 25 maja 2010 r. powód oraz A. W. nabyli spadek po zmarłej żonie i matce w częściach po 1/2.

Przed Sądem Rejonowym w B. prowadzone było natomiast (...) postępowanie dotyczące wydania z depozytu sądowego biżuterii oraz pieniędzy w kwocie 1.742,74 zł pozostawionych przez zmarłą żonę powoda. Postanowieniem tego Sądu z dnia 19 października 2015 r. uchylono zabezpieczenie spadku oraz wezwano powoda oraz A. W. do odbioru z depozytu sądowego pozostałych przedmiotów.

Po doręczeniu tego postanowienia powód złożył w dniu 3 grudnia 2015 r. wniosek o przekazanie powyższych przedmiotów do depozytu Aresztu Śledczego w P.. Z uwagi na treść wniosku złożonego przez powoda Sąd Rejonowy w B. zwrócił się w dniu 8 stycznia 2016 r. do Sądu Rejonowego (...) w P. o rozważenie ustanowienia dla powoda kuratora, biorąc pod uwagę fakt, iż jest on osobą (...). Na podstawie tego zapytania, Sąd Rejonowy (...) w P. zwrócił się do Sądu Rejonowego w B. z zapytaniem, czy wśród jego pracowników znajduje się osoba, która wyraziłaby zgodę na ustanowienie kuratora. W dniu 15 kwietnia 2016 r., po zebraniu oświadczeń, przekazano do ww. sprawy odpowiedź negatywną.

Następnie, w dniu 13 maja 2016 r., Sąd Rejonowy w B. zwrócił się do Sądu Rejonowego (...) w P. o przekazanie prawomocnego postanowienia o ustanowieniu kuratora dla powoda. Odpowiedź stanowiło pismo z dnia 25 maja 2016 r., w którym Sąd Rejonowy (...) ustanowił dla uczestnika kuratora. Pismem z dnia 16 czerwca 2016 r. kurator ustanowiony dla powoda zwrócił się o wydanie przedmiotu z depozytu. Wskutek powyższego wniosku Sąd Rejonowy w B. postanowieniem z dnia 24 czerwca 2016r. wezwał A. W., córkę zmarłej, oraz nakazał doręczenie jej wniosku uczestnika wraz z zobowiązaniem do zajęcia stanowiska pod rygorem uznania, iż nie wnosi ona sprzeciwu. Do dnia 11 lipca 2016 r., do akt sprawy nie wpłynęło potwierdzenie doręczenia A. W. tego postanowienia.

Powód wniósł następnie skargę na przewlekłość postępowania (...), która wpłynęła do Sądu Rejonowego w B. w dniu 7 lipca 2016 r. W odpowiedzi na wezwanie do usunięcia braków formalnych skargi (odebrane przez powoda w dniu 18 lipca 2016 r.) wpłynęło pismo sporządzone przez powoda (...), nadane w dniu 20 lipca 2016r. Okoliczność ta spowodowała konieczność zwrócenia się do biegłego o sporządzenie tłumaczenia tego pisma.

Sąd pierwszej instancji za okoliczność będącą przedmiotem sporu uznał ocenę czynności podejmowanych przez Sąd Rejonowy w B. w postępowaniu (...), w odniesieniu do naruszenia dóbr osobistych powoda przez działania pozwanego.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie uznanych za wiarygodne dokumentów prywatnych, na podstawie akt sprawy (...)Sądu Rejonowego w B., a częściowo także na podstawie zeznań powoda. Sąd a quo odmówił wiarygodności wyjaśnieniom powoda w przeważającej części, tj. gdy chodzi o okoliczności wskazujące na przewlekłość postępowania dotyczącego wydania powodowi przedmiotu depozytu. Twierdzenia powoda w tej kwestii pozostawały w sprzeczności z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie, stanowiąc wyraz subiektywnego odczucia powoda, jakie odniósł na skutek czynności procesowych podejmowanych przez Sąd Rejonowy w B., w sprawie (...). Wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego (...) został natomiast oddalony, albowiem dowód ten nie miał istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy zważył, że powód opierał swoje roszczenia na treści art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. domagając się zasądzenia zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych.

Jak wynika z treści art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Zgodnie zaś z art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Z treści powyższej regulacji wynika, że ochrona dóbr osobistych przysługuje jedynie przed działaniem bezprawnym. Przepis art. 24 § 1 k.c. rozkłada w sprawie o naruszenie dóbr osobistych ciężar dowodu w ten sposób, że na powoda nakłada obowiązek udowodnienia, że pozwany naruszył jego dobra osobiste. Przepis ten formułuje również domniemanie prawne bezprawności naruszenia dóbr osobistych. Na pozwanym ciąży obowiązek udowodnienia, że jego działanie naruszające dobra osobiste powoda nie było bezprawne. O tym, czy w konkretnym wypadku można mówić o naruszeniu dobra osobistego decydują natomiast okoliczności sprawy oraz kryteria obiektywne, a nie odczucia osoby żądającej ochrony prawnej.

Stosownie do regulacji art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. O zakresie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę decyduje przede wszystkim rozmiar wyrządzonej pokrzywdzonemu krzywdy zgodnie z funkcją kompensacyjną zadośćuczynienia,

przy czym jego zasądzenie ma charakter jedynie fakultatywny. W konkretnych okolicznościach sprawy sąd władny jest ocenić, że brak jest dostatecznych przesłanek do uwzględnienia także i tego środka ochrony nawet w sytuacji naruszenia dobra osobistego.

Odnosząc powyższe uwagi do niniejszej sprawy Sąd Okręgowy zaznaczył, że żądanie pozwu rozpatrywał przede wszystkim w kontekście zarzutu przewlekłości postępowania podniesiony przez powoda. Sąd ten ocenił, że wszystkie czynności Sądu Rejonowego w B. w sprawie (...) zostały podjęte w sposób możliwie najszybszy do rozstrzygnięcia. Postępowanie to zainicjował wniosek powoda, który jest osobą (...). Okoliczność ta spowodowała szereg czynności po stronie Sądu Rejonowego mających na celu zapewnienie prawidłowego przebiegu postępowania i odpowiednie ukształtowanie praw i obowiązków uczestnika postępowania, a co za tym idzie dłuższy niż normalny przebieg postępowania sądowego. Skarga na przewlekłość ww. postępowania wniesiona przez powoda została prawomocnie oddalona przez Sąd przełożony (Sąd Okręgowy w B.) postanowieniem z dnia 21 grudnia 2016 r. (...)

W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia szczegółowo przedstawiony został przebieg ww. postępowania, w szczególności wskazano na czynności związane z ustanowieniem dla powoda kuratora procesowego z uwagi (...). Zapewnienie kuratora procesowego dla powoda okazała się niezbędne dla zapewnienia gwarancji procesowych powoda w toczącym się postępowaniu. Kolejną kwestią mającą wpływ na przebieg postępowania miało wezwanie córki zmarłej - A. W. do udziału powyższej

sprawie. Sąd Okręgowy wskazał, że wezwanie A. W. przez do wzięcia udziału w sprawie przez Sąd Rejonowy w B. znajdowało swoje odzwierciedlenie w obowiązujących przepisach prawa, ponieważ nabyła ona spadek po zmarłej matce wraz z powodem. Charakter szeregu powyższych czynności podjętych przez Sąd orzekający w sprawie (...) w pełni koresponduje z argumentacją Sądu Okręgowego w B., który postanowieniem z dnia 21 grudnia 2016 r. oddalił skargę powoda na przewlekłość postępowania.

W ocenie Sądu rozpoznającego skargę na przewlekłość postępowania, jak i Sądu pierwszej instancji orzekającego w niniejszej sprawie, iż czynności Sądu Rejonowego w sprawie (...) zostały podjęte w najszybszy możliwy do osiągnięcia celów tego postępowania sposób.

Podkreślone zostało, że żądanie ochrony dóbr osobistych wymaga wskazania określonego dobra, którego Sąd meriti nie dopatrywał się w niniejszej sprawie. Katalog dóbr osobistych zawarty w art. 23 k.c. nie posiada charakteru zamkniętego, jednakże brak jest normatywnych podstaw, aby wywodzić z niego dobro osobiste, które ulega naruszeniu poprzez przewlekłość postępowania. Tym samym przesłanki dotyczące ochrony dóbr osobistych nie zostały w niniejszej sprawie spełnione przez powoda. W ocenie Sądu Okręgowego nawet gdyby uznać, iż doszło jednak do naruszenia takiego dobra powoda, w okolicznościach sprawy nie można byłoby doszukać się bezprawności działań pozwanego. Wszystkie czynności zostały podjęte przez Sąd Rejonowy w B. zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, mając na celu specyfikę i charakter sprawy. Nie budzi żadnych wątpliwości fakt, iż działania pozwanego były zdeterminowane charakterem sprawy, która wymagała przedsięwzięcia odpowiednich środków prawnych i zabezpieczenia gwarancji procesowych powoda jako jego uczestnika. Wobec zaś braku przesłanek ochrony dóbr osobistych, powództwo należało uznać za pozbawione jakiejkolwiek podstawy faktycznej, bądź prawnej.

Sąd pierwszej instancji na marginesie zauważył, że przedmiotowy pozew został złożony z jego skargą na przewlekłość postępowania w sprawie (...) Sądu Rejonowego w B.. Tymczasem wytaczanie powództwa, łączącego się z angażowaniem wymiaru sprawiedliwości nie powinno stanowić substytutu środka zaskarżenia w oddzielnej sprawie. Jako podstawę oddalenia powództwa Sąd a quo powołał przepisy art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c. a contrario, a o kosztach procesu należnych pozwanemu orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za jego wynik (art. 98 § 1 k.p.c.). Rozstrzygnięto także o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

Apelację od tego wyroku wywiódł powód zaskarżając wyrok w części tj. co do pkt. 1 i 2, zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, tj. przepisów art. 23 i 24 k.c. poprzez ich błędną wykładnię, polegającą na uznaniu, że dobro osobiste powoda w postaci prawa do pamięci jego zmarłej żony i kultu jej osoby nie zostały naruszone przewlekłym rozpoznawaniem przez pozwanego sprawy (...), co doprowadziło w konsekwencji do zaniechania ustalenia przez Sąd

pierwszej instancji istotnej dla sprawy okoliczności – wielkości uszczerbku na zdrowiu powoda; ponadto przepisu prawa procesowego, tj. art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i obciążenie powoda kosztami procesu.

Wskazując na powyższe powód domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie żądania pozwu oraz zasądzenia od pozwanego kosztów zastępstwa prawnego

w postępowaniu apelacyjnym; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji wraz z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego, a w razie oddalenia apelacji – o nieobciążanie skarżącego kosztami procesu.

Uzasadniając apelację powód podkreślił, że nie ma żadnych normatywnych przeszkód, aby przyjąć, że wskazywane przez niego dobra osobiste doznały uszczerbku wskutek przewlekłości ww. postępowania sądowego, tj. bezprawnego działania pozwanego. Aktualnie niekwestionowane jest prawo każdego człowieka do czci bliskich mu osób zmarłych i ich pamięci, a w tym przypadku doszło do jego naruszenia poprzez długie oczekiwanie na zwrot przedmiotów z depozytu sądowego. Stało się to przyczyną pogorszenia się stanu zdrowia powoda. Powód zauważył, że ww. postępowanie w sprawie o wydanie z depozytu nie przebiega w sposób modelowy. Postępowanie to mogło (i powinno) toczyć się o wiele sprawniej, a powód w dalszym ciągu nie doczekał się przekazania mu zdeponowanych przedmiotów. Niezależnie od powyższego Sąd Okręgowy niesłusznie obciążył powoda kosztami zastępstwa prawnego, nie uwzględniając zasady słuszności wyrażonej w art. 102 k.p.c., wobec wystąpienia w sprawie wyjątkowych okoliczności. Powód odbywa karę dożywotniego pozbawienia wolności i obecnie, po odbyciu ponad 26 lat tej kary, stara się o warunkowe jej skrócenie. Nie posiada on żadnego majątku, więc obowiązek poniesienia przez niego wysokich kosztów procesu, oznacza, że życie na wolności rozpocznie z niemożliwym do spłaty długiem. Powód jest przy tym (...) i mimo starań, nie mógł podjąć pracy w zakładzie karnym. W niniejszym postępowaniu powód usiłował jedynie dochodzić realizacji praw, które – w jego słusznym mniemaniu – zostały pogwałcone, zatem za słuszne należy uznać nieobciążanie go kosztami procesu.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od powoda kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Podtrzymując dotychczasową argumentację pozwany zauważył, że podejmując konkretne czynności procesowe w związku z wątpliwymi roszczeniami powód świadomie przyjął na siebie także ryzyko obowiązku zwrotu kosztów procesu stronie przeciwnej w razie niekorzystnego dla niego rozstrzygnięcia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie.

Dokonując ponownej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego (art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c.) Sąd drugiej instancji przyjął za własne ustalenia faktyczne poczynione w sprawie przez Sąd Okręgowy, a także i jego ocenę prawną. Brak było podstaw dla podważenia prawidłowego stanowiska Sądu pierwszej instancji, dlatego też nie ma potrzeby szczegółowego powtarzania w tej części niniejszego uzasadnienia zawartej tam argumentacji, którą Sąd odwoławczy w pełni podziela (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2007 r., I CSK 410/06, LEX nr 439229 i z dnia 18 lutego 2014 r., III PK 65/13, OSNP 2015, nr 5, poz. 63 a także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2012 r., II BP 14/11, LEX nr 1215275).

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutu naruszenia art. 23 i 24 k.c. trzeba podkreślić, że w orzecznictwie zauważono, że naruszenie prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie może prowadzić do pogwałcenia określonego dobra osobistego w rozumieniu art. 23 k.c., przewlekły proces może być bowiem także przyczyną krzywdy

moralnej (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2010 r., II CSK 640/09, OSNC-ZD 2011, nr A, poz. 4). Strona, której skargę na naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki uwzględniono, może więc w odrębnym postępowaniu dochodzić naprawienia szkody wynikłej ze stwierdzonej przewlekłości od Skarbu Państwa (art. 15 ust. 1 ustawy z dnia z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania

sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki; tekst jednolity : Dz. U. z 2018 r., poz. 75 – dalej jako „u.s.n.p.s.”).

W sytuacji zatem gdyby taka przewlekłość spowodowała szkodę majątkową lub niemajątkową, strona mogłaby dochodzić ich wyrównania w odrębnym postępowaniu sądowym, w którym sąd będzie związany stwierdzeniem – wynikającym z postanowienia właściwego sądu uwzględniającego taką skargę – że doszło do przewlekłości postępowania (art. 15 ust. 2 w zw. z art. 12 ust. 2 u.s.n.p.s.). Powołane przepisy nie zwalniają jednak i w takim przypadku strony od obowiązku wykazania pozostałych przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa, zezwalających na zastosowanie art. 448 k.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2008 r., III CZP 25/08, OSNC 2009, nr 9, poz. 217). Prawo do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie samo w sobie nie jest bowiem dobrem osobistym podlegającym ochronie na podstawie art. 23 k.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2015 r., V CSK 741/14, OSNC 2016, nr 7-8, poz. 95).

W niniejszej sprawie powód nie uzyskał jednak takiego prejudykatu, gdyż – co jest poza sporem – jego skargę dotyczącą przewlekłego prowadzenia postępowania w sprawie (...) Sądu Rejonowego w B. oddalił Sąd Okręgowy w B. postanowieniem z dnia 21 grudnia 2016 r. (zob. k. 95-98 akt sprawy). Samo więc tylko kwestionowanie przez powoda sprawności powyższego postępowania i prawidłowości podejmowanych w jego toku czynności należy uznać za gołosłowne i pozbawione znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Powód powoływał się z kolei na to, że na skutek podejmowanych w powyższym postępowaniu czynności (czy też zaniechań) nastąpiło zbyt długie oczekiwanie na zwrot przedmiotów z depozytu sądowego, co miało naruszyć jego prawo do czci i pamięci zmarłej żony powoda.

Nie może oczywiście budzić wątpliwości, że prawo do kultywowania pamięci osoby zmarłej, chociaż niewymienione w art. 23 k.c. stanowi samoistne dobro osobiste, a wynikają z niego dla bliskiej osoby zmarłego, służące ochronie jej sfery uczuciowej, uprawnienia do pochowania zwłok, ich przeniesienia lub ekshumacji, wybudowania nagrobka i ustalenia na nim napisu, odwiedzania i pielęgnacji grobu, kontemplacji, odbywania ceremonii religijnych (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2011 r., V CSK 256/10, LEX nr 794581). Przy ocenie jednak czy doszło do naruszenia dóbr osobistych należy brać pod uwagę obiektywne mierniki kreowane przez poglądy rozsądnych i uczciwie myślących ludzi, a także opinię społeczną, podczas gdy odbiegające od tej oceny indywidualne odczucia mogą mieć znaczenie jedynie dla określenia rozmiaru (stopnia) naruszenia dobra osobistego i dla zastosowania odpowiednich środków ochrony (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 1976 r., II CR 692/75, OSNC 1976, nr 11, poz. 251; z dnia 17 września 2004 r., V CK 69/04, LEX nr 197661; a także z dnia 29 września 2010 r., V CSK 19/10, OSNC-ZD 2011, nr 2, poz. 37).

Uwzględniając powyższe kryteria nie można dopatrywać się w okolicznościach niniejszej sprawy jakichkolwiek znamion naruszenia wskazanego dobra osobistego przez pozwanego, odwoływanie się bowiem przez powoda do pamięci zmarłej żony i kultu jej

osoby (sama tylko chęć sfinansowania nagrobka i zakończenia wspólnych spraw łączących wcześniej współmałżonków) może mieć bowiem jedynie subiektywny związek ze sprawą (...) Sądu Rejonowego w B., a przebieg tego postępowania i podejmowane w nim czynności w żaden sposób nie stanowią o naruszeniu powyższego dobra osobistego powoda.

Mając na uwadze przytoczone okoliczności Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda na podstawie art. 385 k.p.c.

Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego stanowiły przepisy art. 98 § 1 i 3 i art. 99 k.p.c., a także w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c., art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2016 r., poz. 2261 ze zm.) i § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.). Wyjaśnić należy, że Sąd odwoławczy nie znalazł podstaw do zastosowania w niniejszej sprawie art. 102 k.p.c. Nie wystarczyło do tego jedynie ustalenie, że strona znajduje się w trudnej sytuacji ekonomicznej, przepis

ten wymaga bowiem wystąpienia „wypadku szczególnie uzasadnionego”. Podobnie sam fakt korzystania przez stronę ze zwolnienia od kosztów sądowych nie zwalnia jej z obowiązku zwrotu kosztów procesu na rzecz przeciwnika (zob. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18 lipca 2018 r., I ACa 295/17, LEX nr 2547098). Decyzja w tym zakresie jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu orzekającego i do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadnia odstępianie, i w jakim zakresie, od generalnej zasady obciążenia kosztami procesu strony przegrywającej spór (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2006 r., III CK 221/05, LEX nr 439151). Nie sposób uznać aby zachodził on w niniejszej sprawie, w sytuacji gdy powództwo okazało się oczywiście bezzasadne.

Podstawę przyznania od Skarbu Państwa na rzecz radcy prawnego, ustanowionego dla powoda z urzędu, kwoty 2.700 zł powiększonej o należny podatek od towarów i usług, tytułem kosztów tej pomocy prawnej stanowiły przepisy art. 22³ ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (tekst jedn. : Dz.U. z 2017 r., poz. 1870 ze zm.) w zw. z § 16 ust. 1 pkt 2 i § 8 pkt 6 w zw. z § 4 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2016 r. poz. 1715 ze zm.)